

LARY

Nummer 1 ♦ Mars 1997

Svenska Laryngförbundet

HJÄLPMEDELSNYTT *Sid 4*

GLAD VÅR MED CARL ANTON *Sid 7*

BEVILJADE ANSÖKNINGAR TILL LARYNGFONDEN *Sid 13*

Årgång 24 - Nr 1/1997

◆
Ansvärlig utgivare
Bo Persson

◆
Redaktör
Per-Arne Herbertson

◆
Medarbetare i redaktionen
Hans-Åke Ellvén och Elise Lindqvist

◆
Svenska Laryngförbundet
Kansli
Besöks- och postadress
Barks väg 14, 170 73 Solna
Tel: 08-655 83 10 Fax: 08-655 46 10
Texttelefon: 08-655 43 20
Postgiro: 85 17 54-2
Bankgiro: 5703-3573

◆
Förbundsordförande
Bo Persson
Övre Hantverksgatan 20 A
831 36 Östersund
Telefon: 063-12 30 41
Mobiltelefon: 070-512 51 96

◆
Kassaförvaltare
Gert Hall
Kastvindsvägen 2, 231 55 Trelleborg
Telefon: 0410-149 52

◆
Föreningskonsulenter
Hans-Åke Ellvén
Kavallerigatan 76
194 33 Upplands Väsby
Telefon bostad: 08-590 856 78
Mobiltelefon: 010-212 01 56

◆
Per-Arne Herbertson
Vinkelgatan 4, 692 36 KUMLA
Telefon bostad: 019-57 18 86
Fax bostad: 019-57 19 90
Mobiltelefon: 070-628 65 16
E-post: EPAH@online.idg.se

◆
Stiftelsen Laryngfonden
Barks väg 14, 170 73 Solna
Telefon: 08-655 40 01
Postgiro: 91 82 58-5
Bankgiro: 5793-0661

◆
Grafisk Formgivning
Malin Dannemann

◆
Tryck
Enskede Offset AB, Stockholm

LEDAREN

Insändaravdelningen

I de senaste numren av tidningen har funnits insändare gällande stadgar i SLF och Laryngfonden och jag är den första att hålla med om att vissa saker skall och kan man ventilera i media. Tyvärr börjar dessa insändare att få stridskaraktär varför jag i samråd med ansvarig utgivare beslutat att säga stopp och istället vädja till er som skriver att gå via er respektive förening så att den för frågorna vidare via de kanaler som finns, t ex SLFs ordförandeträffar.

Med detta vill jag på intet sätt hindra läsarna från att ventilera frågor i tidningen men det får inte gå till överdrift.

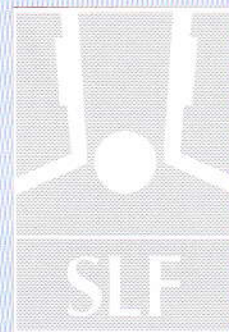
Till er som skriver i tidningen

På de manus jag får från er som skriver ser jag att många använder sig av det unika hjälpmedlet dator. Som redaktör och "renskrivare" av era alster vill jag framföra att det gör inget om ni som använder datorn är vänliga och bifogar en diskett vilket skulle underlätta för oss i redaktionen.

Per-Arne Herbertson
Redaktör ■

LARY – en tidskrift för

- ◆ **laryngektomerade** – de som fått struphuvudet bortopererat.
- ◆ **hemilaryngektomerade** – de som fått ena stämbandet bortopererat.
- ◆ **glossektomerade** – de som fått tungan bortopererad helt eller delvis.
- ◆ de som opererats för cancer i munhålan.
- ◆ de som genom strålbehandling fått bestående men.

Svenska Laryngförbundet

- ◆ har läns- och regionföreningar verksamma över hela landet.
- ◆ har kontakt med motsvarande förbund i andra länder.
- ◆ har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logoped, kuratorer och dietister.
- ◆ är en av huvudmännen i Cancerfonden.
- ◆ tillhör handikappförbundets samarbetsorgan.
- ◆ finansieras genom medlemsavgifter och anslag, bl a statliga organisationsstöd.
- ◆ har instiftat fristående Stiftelsen Laryngfonden, som bl a ger rehabiliteringsstöd till de som drabbats av cancer i öron, näsa och halsområdet.
- ◆ arbetar för lika rätt till behandling, vård och rehabilitering samt för social trygghet.
- ◆ utger tidskriften Lary.
- ◆ värnar sina medlemsgruppers intressefrågor.

Logopedstämman 1997

Svenska Laryngförbundet hade det stora nöjet att vara lunchvärd i samband med att Svenska Logopedförbundet hade sin årsstämma 970131, förlagd till Hotell Skogshöjd i Södertälje. Vi har länge arbetat på att vid ett lämpligt tillfälle få en träff med "våra" logopeders inom landet.

Fr v Hans-Åke Ellvén, Bo Persson och Birgitta Rosén-Gustafsson.

Som bekant, är det logopeden vi laryngektomerade samt munhålepatienter kommer i kontakt med efter operationen och därför är vi angelägna om att logopederna påmint om att vi finns som patientförbund.

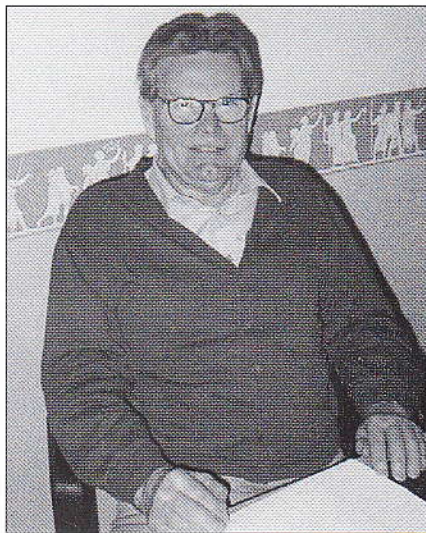
SLF representerades av Gert Hall, Ola Gardelin och undertecknad samt av föreningskonsulten Hans-Åke Ellvén.

Deltagande logopeders var 92 till antalet och de uppskattade vårt initiativ och vi hoppas på ett framtida samarbete i positiv riktning för våra medlemmar.

Bo Persson
förbundsordförande ■

Den som har hälsa har hopp,
och den som har hopp har allting.

Man blir aldrig för gammal för att lära!

Mauritz Nyberg 78, kanske landets äldsta telefonförsäljare.

Det var så Mauritz Nyberg, idag 78 år, tänkte när han började som telefonförsäljare vid brevmärkesförsäljningen i Linköping. Hans tankegångar var att man kan ju inte veta om man klarar jobbet om man inte provat, och idag sitter han där och stortrivs bland sina betydligt yngre kollegor.

Jag tycker att det är strongt av Mauritz att efter 48 år som lantbrukare ge sig in på ett helt nytt område och jag hoppas att han kan hålla igång många år till då det är sällan man träffar en person med så mycket energi, vilja och livsglädje.

Per-Arne Herbertson ■

Sjukhuskontakten? Bra eller dålig?

Hur är kontakten med ditt hem-sjukhus? Får du all den information du behöver, känner de till dina problem?

Varför jag ställer dessa frågor? Jo det är så att vi ofta hör talas om hur bra det fungerar vid de större sjukhusen och särskilt då vid de större universitetssjukhusen och regionsjukhusen. Men det är ju så att det kan finnas många bra initiativ vid de mindre sjukhusen och det tycker jag att man skall skriva om. Finns det brister skall man naturligtvis lyfta fram de problem som finns oavsett vilket sjukhus det gäller. Det kan t ex gälla personalens kunskaper om våra problem, strup- eller munhålecancer.

Det finns även en annan tanke och fråga hos mig med denna artikel, och den är, finns det problem ute i landet och säger man inget för att man tycker att det inte lönar sig?

Men kom ihåg att skall frågorna behandlas i denna tidning får de på inget sätt innehålla personangrep, sådant kommer redaktionen att sortera bort. Felbehandlingar är en annan typ av frågor som vi inte kommer att ta upp, de skall behandlas inom respektive sjukhus.

Kom igen med dina synpunkter positiva som negativa så lovar jag att vi skall göra allt för att behandla dem på ett riktigt sätt.

Per-Arne Herbertson ■

Skolelevers drogvanor 1996 undersökta

En preliminär sammanfattning av resultaten av 1996 års drogvanundersökning i skolornas årskurs 9 visar att alkoholvanorna är i stort sett oförändrade, med en liten vikande tendens bland flickorna. Sniffningen, som har ökat något under de senaste åren, ligger nu oförändrad och detsamma gäller rökning. Av pojkarna röker 19%, av flickorna 25%.

Däremot har den tidigare ökningen av andelen elever som har använt narkotika ytterligare förstärkts och ligger i år på mellan sju och åtta procent. Det finns också en tendens mot mer toleranta attityder bland ungdomarna mot narkotika.

Källa: "Användbart"
information från enheten
för hälsa och beroende ■

Hjälpmedelsnytt...

Det är inte varje dag och varje nummer av vår tidning som man kan presentera en nyhet men helt plötsligt händer det, två nummer i rad.

I förra numret av tidningen skrev jag om en ny röstgenerator och nu har det kommit ytterligare en ny modell och det är denna gång ATOS Medical AB i Hörby som lanserar en ny röstgenerator och dess namn är OPTIVOX. Jag har provat denna och jag börjar med att nämna dess positiva sidor. Det är då främst batteritypen jag vill nämna. Detta med att kunna gå in i vilken butik som helst och köpa ett 9 volts batteri, om man skulle lyckas prata slut på ett batteri, ger jag en stor stjärna för. En klar fördel är att "plåtljudet" som finns i t.ex. Servox och ger "robotrösten" var minimalt i OPTIVOXEN liksom att det behövs ingen liten skruvmejsel för att justera tonläget på denna röstgenerator utan detta görs via en "riktig" justerratt innanför ytterhöljet. Kanske är det denna fördel som ger en negativ del som består av att den är något längre och även något grövre än Servoxen och därmed 20 gr tyngre. Denna lilla viktökning och något större mått kanske inte verkar så avskräckande för den oinvidde men för oss som ständigt går och bär på en röstgenerator är det mycket och ger även ökat slitage på kläder. Vad som även är nytt med denna är att den kan fås i flera färger, kan kanske vara till glädje i första hand för de kvinnliga brukarna, jag tror inte vi män är så

nogräknade när det gäller färger. Detta är mina synpunkter efter att snabbt provat denna apparat men helt klart är att vi som använder röstgenerator skall nog i framtiden be att få prova de olika modellerna för att få en som passar just den egna personen.

Per-Arne Herbertson ■

Per Lindell, Eskilstuna

den verkliga ideallisten har lämnat oss.

Efter en tids sjukdom har Per lämnat oss med ett stort tomrum efter sig. Ett tomrum som blir mycket svårt att ersätta.

Per blev opererad 1982 och har sedan dess varit i farten och informerat de som råkat ut för samma sjukdom och hade operationen framför sig. Pers sakkunninga in-

formation och glada humör underlättade betydligt för dem han kom i kontakt med.

1990 bildades Sörmlands Laryngförening som Per Lindell var en drivande kraft i.

Vi vill med dessa enkla rader tacka Per för det han genom sitt värdefulla arbete åstadkommit.

Förbundsstyrelsen ■

Åtorps Herrgård, Munkedal

Under året har seminariet Livskvalitet och SLF:s Riksstämman hållits på Herrgården. Dessutom har SLF:s läns- och regionsföreningar haft ett flertal olika aktiviteter.

Stora renoveringsarbeten är utförda såsom en reparation och utvändigt målning av fasaderna.

Nya brandstegar och branddörrar har monterats samt ny ventilation har anskaffats detta efter föreläggande från brandmyndigheten. Ny panncentral och varmvattenberedare mm har installerats. Allt detta nödvändiga åtgärder för att undvika kapitalförstöring.

I augusti månad upphörde arrendeaftalet. Sedan dess drivs herrgården i egen regi genom att ha öppet för beställningsverksamhet. Fondens förvaltningsbolag har på nytt försökt att sälja till ett acceptabelt pris, det har tyvärr inte lyckats. Även ett arrendeaftal har diskuterats med ett stort restaurangbolag. Med detta faktum som bakgrund, kan *nuvarande* ansvariga tyvärr konstatera att köpet av Åtorps Herrgård var ett för Laryngfonden mindre välgrundat fastighetsköp. Ytterligare försök att sälja fastigheterna görs nu under våren 1997.

Gert Hall ■

Per Lindell

"På jobbet" i Radio Örebro

Detta är ett mycket populärt radio-program i Örebro län som tisdagen den 28/1 1997 sändes från Handikappföreningarnas lokaler i Örebro. Att vid ett tillfälle som detta göra reklam för sin förening är ju helt perfekt och jag missade inte chansen.

Radio Örebros reporter, Bosse Jardler, var inte på det klara med vad ordet laryng innebär, men nu vet han och övriga som lyssnade ordets betydelse.

Jag säger tack till, Curt Frivert HLO, Knut Claeson HLLF och Anita Hallsveden Läns-HSO som fixade denna trevliga förmiddag.

Per-Arne Herbertsson ■

Bosse Jardler intervjuar Bengt Henriksson NHR.

Frivilligt bidrag för almanacka gav pengar till cancerforskning

KUMLA

En frivillig femma för årets almanacka blev på ICA Kvantum i Kumla 11 855 kronor till Lions cancerforskningsfond vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och Regionsjukhuset i Örebro.

Pengarna lämnade Kvantums chef Tommy Bäck över häromdagen till Stefan Andersson, president i Kum-

la Lions Club, för vidare befordran till forskningsfonden.

ICA Kvantum delar vanligtvis ut sin almanacka gratis till kunderna. Så skedde även i år men kunderna uppmanades samtidigt att för almanackan lämna ett frivilligt bidrag på en femma till Lions cancerforskningsfond.

– Det större flertalet har gjort det och jag vill gärna ge en eloge till våra kunder för

det bidrag de har lämnat, säger Tommy Bäck.

Han berättar att han fick idén till det frivilliga bidraget från ICA-handlaren i Smedjebacken. Denne hade något år tidigare i samverkan med Lions delat ut sin almanacka.

– Från Lions sida är vi mycket tacksamma för Kvantums och Tommy Bäck's initiativ. Det är mycket hedervärt på alla sätt, kom-

menterar Stefan Andersson Kvantums "almanackspengar". Pengarna innebär ett utomordentligt fint bidrag till den verksamhet vi från Lions sida kan stödja genom vår cancerforskningsfond.

Hittills har fonden delat ut forskningsbidrag om sammanlagt cirka 20 miljoner kronor. Bland dem som fått bidrag från fonden finns flera cancerforskare som är knutna till RSO.

INGEMAR ANDERSSON

Till cancerforskning. Stefan Andersson, president i Kumla Lions Club, fick av Kvantumchefen Tommy Bäck ta emot 11 855 kronor i "almanackspengar" till Lions cancerforskningsfond.

Klippt ur
NA-NT
12/2-97

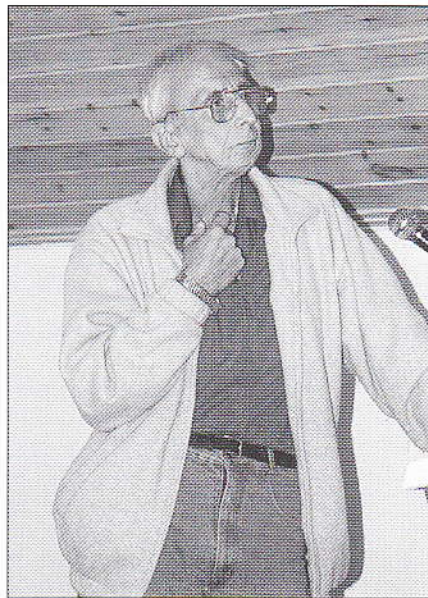
En sann viking har lämnat oss

På eftermiddagen den 27 november 1996 avled Tage Wickström, Huddinge, i sitt hem i en ålder av 65 år. Hans närmaste är makan Jeanette, barnen Agneta, Christina, Leif och Bengt med familjer.

Tage föddes i Boden den 3 mars 1931 men flyttade med föräldrarna till söderns höjder i Stockholm 3 veckor gammal. Han var i själ och hjärta en äkta söderkis, även efter det att han med hustru och barn flyttade till Huddinge.

Efter att i hela sitt yrkesverksamma liv arbetat som hissmontör, drabbades han av laryngcancer och opererades i december 1992. I samband med operationen blev han medlem i SLLF och började arbeta för föreningen, men först förkovrade han sig med alla kurser som drevs i ABF:s eller förbundets regi. Det blev åtskilliga vecko- och veckoslutskurser i föreningsteknik, talkurser, antirökseminarier m.m. Vid årsmötet 1995 invaldes Tage som ordinarie ledamot i SLLF:s styrelse och blev dess sekreterare, en syssla som han skötte med den äran. Vid sidan av sekreterarsysslan åkte han runt i stockholmskolor och talade om rökningens skadeverkan samt hur det är att drabbas av dess följder, d.v.s. cancer. Att skoleleverna lyssnade på Tages budskap förstår man när en rektor tackade Tage med orden: "Aldrig under mina 20 år som lärare har mina elever varit så tysta under en lektion!".

På våren -95 drabbades han av en pulsåderbristning, och enligt läkaren som opererade honom var det i de sista självande sekunderna som han räddades. Efter den operationen var det meningen att han skulle vila upp sig i tre veckor på ett konvalescenthem. Men, Tage var ju Tage! Efter några dagar på hemmet bad han läkaren att bli utskrivet. Omöjligt, sade läkaren, vad skall du ut och göra? Svaret blev: Jag har inte tid att ligga här, utan har avtalat tid med rektorn på Helenelundskolan att hålla ett

Tage Wickström

föredrag om rökning kontra cancer för fyra klasser i morgon, svarade Tage.

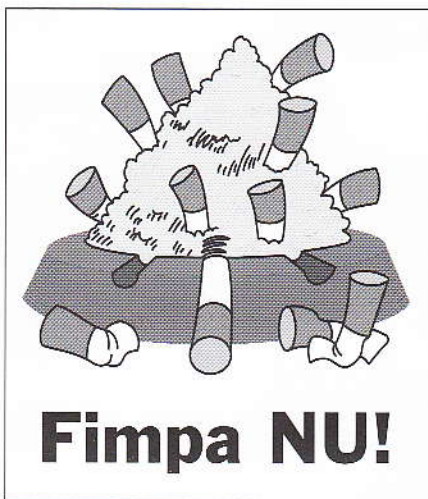
PLIKTEN FRAMFÖR ALLT var Gustav VI Adolfs valspråk, ett valspråk som passade in perfekt på Tages sätt att leva.

Tyvärre slog canceren till igen, nu i ena lungan som bortopererades under sommaren 1996. Efter den operationen ville inte krafterna komma tillbaka, men ändock deltog Tage i styrelsesammanträden månaden innan sin bortgång.

Vi kommer alltid att minnas Tage för sin plikttrohet, sin gåpårande, viljan att hjälpa andra cancerdrabbade samt sitt goda kamratskap.

Tack Tage, du var en vän, kamrat och medmänniska, vi glömmet dig aldrig.

Mr. Vogel ■

Sydöstra Laryngföreningens decembermöte

Så var det dags för 1996 års sista föreningsmöte. Vi inom Sydöstra Laryngföreningen samlades i Finspång på Slottsmässen där ett delikat julbord var uppdukat med god saker av allehanda slag, det fattades verkligen ingenting. Trots dom långa avstånden för många av våra medlemmar blev det ett synnerligen välbesökt möte, vilket vi gläder oss mycket åt. När så julbordet var avverkat vidtog underhållning och det var två revyartister från Linköping som svarade för denna. En underhållning som verkligen blev uppskattad.

Så var det dags för mera allvarliga saker, nämligen vårt föreningsmöte. Vi hade väl inga större frågor att behandla men ett par saker skall nämnas.

I början av april kommer vår förening att genomföra en rehabilitering i samarbete med personal från Öron-,näs- och halskliniken på Universitetssjukhuset i Linköping. Alla laryng-,hemi- eller glossektomerade samt strålskadade med anhöriga kommer att inbjudas. Vi kommer genom personalen på ÖNH att även inbjuda patienter som opererats eller strålbehandlats under senaste tiden, detta i syfte att kunna värva nya medlemmar.

Vi blev även informerade om att en studiecirkel gällande Gotland kommer att läsas i vår och att en resa dit är planerad. Som synes har vi en del att se fram emot under våren och försommaren.

När föreningsmötet var slut och mörkret började lägga sig över Finspång var det dags att styra kosan hem efter en angenäm och trevlig dag.

Nils Björck ■

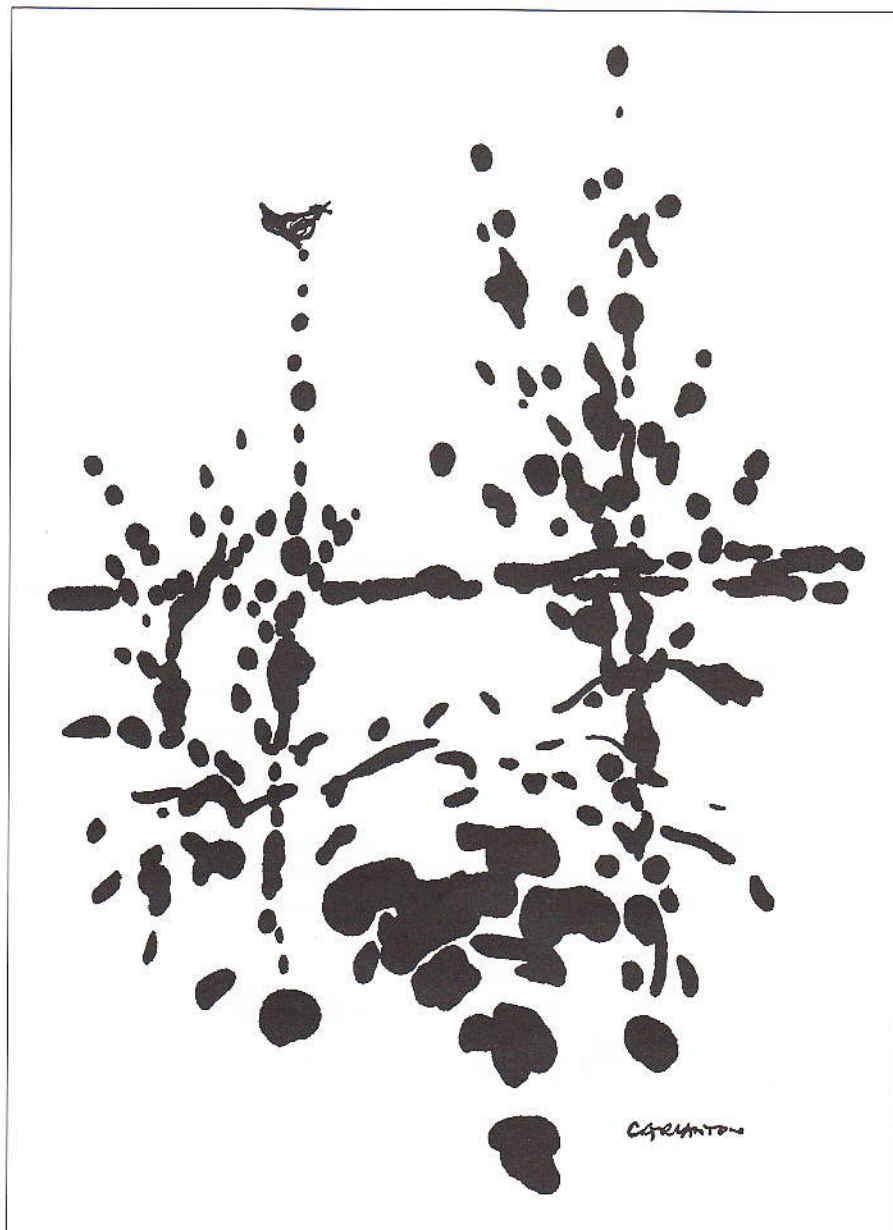
Glad vår!

På Överbyberg skiner solen idag, den första februari. Jag känner en föräning av vår, när jag i bara skjortan står och kisar ut över Vindö Ström framför rödfärgsvägen på sydsidan av stugan.

Claes-Göran Flyman, min gode vän, arbetskamrat och en av Sveriges skickligaste på grafik- och tryckeriområdet, har alldeles nyss varit ute med en karta av de senaste och nytryckta brevmärkena. Maskrosor mot blå himmel. Dom är vackra.

Man skall naturligtvis inte vara mallig över det man själv gjort, men om man får skylla ifrån sig må det vara tillåtet. Först och främst vill jag skylla på Gun-Marie, som ringde och bad mig om just maskrosblomman. Kanske är det andra som är medskyldiga till idén, men det var hon som ringde. Just då tyckte jag att det var lite jobbigt att dessa tjugiga maskrosor och tjärade bryggor skulle förfölja mig genom livet, men sen förstod jag plötsligt att det var en genial idé. Maskrosen är helt fantastisk i sammanhanget. Ett utdömt ogräs som aldrig ger sig. Som till och med växer genom asfalten. Sen skyller jag på tryckerikonsten, som klarar av att överföra en färgfantasi på ett akvarellark till ett fulländat litet konstverk med perfekt passepartoutkänsla och mjuk färgåtergivning.

Till sist men inte minst skyller jag på Göran Welin-Berger. Min kompis sen den s.k. gamla goda tiden, då alla var friska och glada. Då ingen cigarett i världen kunde skymma glädjen på söderkrogen. Vi skojade, glammade och sjöng. Plötsligt tappade en av oss rösten. Det låter kanske konstigt, men den kampen som då blev Görans, blev

också min. Vi stack på en kanarieresa och snackade om saken. Göran höll på att dränka sig när vågorna slog mot halsen. Ett nytt liv, med nya värderingar hade börjat. Framför allt för Göran, men även för mig.

Det blev starten till samarbetet med Laryng. Genom bilder och sång. Jag är oerhört glad att det samarbetet får fortsätta. Exempel-

vis med medverkan vid stundande jubileum, nya bilder framöver, och med de maskrosmärken som ligger på bordet inne i stugan.

Himlen är fortfarande blå och solen flödar. Jag står med papper och penna framför källardörren och hoppas på framtiden. För dig och för mig.

CARLANTON

Hälsa är summan av alla de sjukdomar man inte har.

Cancer i munhålan

I nr 4 av tidningen LARY läste jag till min stora glädje en notis vars innehåll var ett litet upprop till medlemmar i SLF som behandlats för cancer i munhålan att höra av sig till tidningen.

Mitt intresse vaknade omedelbart då jag sedan 1971 som tandhygienist tagit hand om dessa patienter med de problem som uppstår under strålbehandling och operation. Jag har även varit ute och föreläst såväl inom som utanför Sveriges gränser om hur jag tar hand om denna patientgrupp. Förhoppningsvis har jag varit till litet stöd för dem under den tid som den medicinska behandlingen pågått.

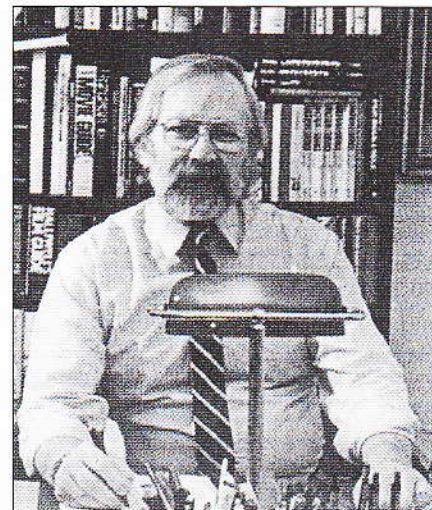
Men så kommer den dagen när patienten är färdigbehandlad och man ses enbart vid kontrollbesök och tidsrymden mellan besöken blir längre och längre. Då fick notisen i LARY mig att reagera, det skulle vara skönt att kunna tala om för patienten att det finns en sektion i SLF för just den här patientkategorin som behandlats för munhålecancer dit dom kan vända sig och träffa medmänniskor som

har haft och har samma problem som de själva. Det är ju betydligt lättare att prata och diskutera med någon som upplevt ungefär samma sjukdomsproblem som man själv. Personligen tror jag att många skulle ha mycket glädje av detta.

Naturligtvis har utvecklingen inom cancervården gjort stora framsteg under åren, även på omvårdnadsdelen har det hänt en hel del. Om ni någon gång har en "liten träff" kommer jag gärna och berättar litet om vården och t ex saliversättningsmedel, vad paragraf 9:5 innebär och annat som jag tror skulle kunna vara av intresse.

För mig personligen skulle det vara mycket intressant att få höra hur ni har upplevt det omhändertagande ni fått under er sjukdomstid. Hör gärna av er, det finns säkert mycket som kunde vara bättre!

*Ingalill Järnsten
Leg tandhygienist
Oralmedicin – Sjukhustandvård
Regionsjukhuset
701 85 ÖREBRO* ■

En kämpe har lämnat oss

Inge Hanssons svåra sjukdom har nu ändat hans liv efter många års kämpande. Vi som kom i kontakt med Inge lärde att känna honom som den verkliga kämpen som gjorde allt för övervinna sin sjukdom, men tyvärr, sjukdomen var starkare.

Inge var vid olika tillfällen redaktör för vår tidning och vi fick då verkligen lära oss vad tidningsarbetet innebar. Det märktes att Inge under sin aktiva tid var en mycket kunnig journalist som inte gav efter på sin yrkesheder vilket blev en värdefull skola för oss andra.

Tobaksrökning var orsaken till Inges sjukdom och därför var han den stora idealisten i kampen mot tobakbolagen, tyvärr är det inte många som orkar att propagera som Inge gjorde och därför blir tomrummet stort efter honom. Inte bara för vårt förbund då han var aktiv på många olika håll.

Jag hoppas att Inges arbete skall sätta många käppar i hjulen för tobakbolagen och att vi alla skall minnas honom som den stora kämpen.

Per-Arne Herbertson ■

❧
*Ett hälsosamt fördärv
är bättre än
en fördärvad hälsa.*
❧

Förtroendeläkaren

I LARY nr 4-97 informerade jag om att doc. Richard Kuylenstierna, Karolinska sjukhuset i Stockholm, numera är Svenska Laryngförbundets förtroendeläkare.

Till honom kan ni ställa såväl medicinska frågor som berör våra problem i ÖNH området som frågor gällande handikappersättningen.

Post till förtroendeläkaren adresseras:

Förtroendeläkaren
Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14
170 73 SOLNA

All post med ovanstående adress överlämnas obruten till läkaren så ingen annan har möjlighet att läsa de frågor som ni har. Såväl förbundsstyrelsen som förtroendeläkaren hoppas att denna möjlighet skall utnyttjas av er som läser tidningen.

Bo Persson förbundsordf. ■

Svenska Laryngförbundet på Internet!

Under adressen

<http://hem1.passagen.se/laryng>

finner ni SLF:s informationsbroschyr.

E-postadressen kopplas till redaktören som själv svarar på frågor eller sänder dem vidare till mer kunniga personer.

I starten på den för SLF nya informationsvägen har vi använt den "grå" broschyren som underlag och hemsidan har idag svensk text men efter en utvärdering kommer eventuellt en engelsk text.

Per-Arne Herbertson ■

Att sälja tobak

till den som är under 18 år
är olagligt från 1 januari 1997

*Ju yngre man är
när man börjar röka eller snusa
desto mer skadar man kroppen*

*Nästan ingen börjar röka
efter 18 års ålder*

*Nästan alla som börjar röka eller
snusa blir väldigt snabbt beroende*

*Nästan alla som röker eller snusar
ångrar att de någonsin börjat*

Åldersgränsen

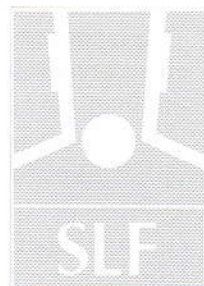
gör det lättare att säga nej till tobak!

*gör det svårare för barn och ungdomar
att köpa tobak!*

Åldersgränsen

Barns rätt. Vuxnas ansvar!

Svenska Laryngförbundet

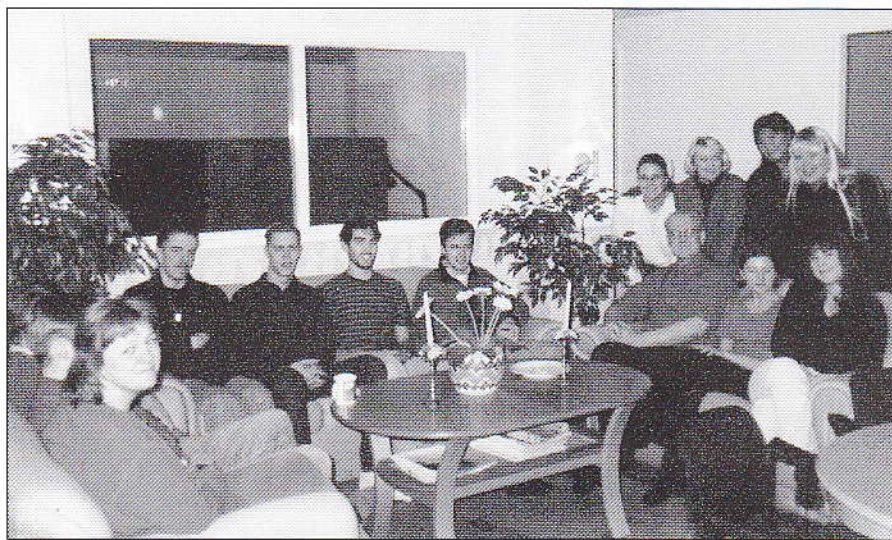

Ett glatt gäng i Linköping

I början av februari besökte ordförande i Laryngfonden Gun-Marie Larsson och konsulenterna Hans-Åke Ellvén och Per-Arne Herbertson, fondens insamlingskontor i Linköping. Vi bjöds på kaffe när vi kom och fick en fin information hur man jobbar för att nå ett så gott resultat som möjligt, till glädje för alla som söker bidrag i fonden.

Anledningen till besöket var att informera säljarna om vårt handkapp så att man lättare skall kunna ge kunderna en exakt bild av hur vi har det med vår sjukdom, samt de problem vi får brottas med varje dag. Vi fick många frågor att besvara då många av säljarna aldrig kommit i direktkontakt med våra problem och vi visade ju upp följderna av såväl munhåle- som strupcancer.

För oss var det imponerande att få ta del av deras arbete och även få se vilken glädje och energi de

Det glada säljgänget i Linköping

hade i sitt arbete att samla in pengar till Laryngfonden. Pengar som sedemera även glädjer många andra, både givare och oss som får ta del av vad som ges iform av bidrag till forskning, rehabresor, kurser och seminarium m.m.

Ett stort tack vill vi ge till Anders och Helena med personal för vi fick komma till er.

*Konsulenterna och
Fondordföranden ■*

FÖRSÄLJNINGSVVERKSAMHET brevmärken, korrespondenskort och julkort

Laryngfonden har en försäljningsorganisation med fyra distrikt. Distriktskontoren finns i Uddevala, Linköping, Örebro och Bygdeå. Antalet anställda av Laryngfonden för denna verksamhet är ca 140 personer. Avtal mellan parterna (HTF och KFO) finns tecknat. Detta avtal reglerar anställningsvillkoren för de anställda. Verksamheten sker genom telefonförsäljning. För verksamheten gäller dessutom särskilda avtal mellan Stiftelsen Laryngfonden och respektive distriktschefs bolag.

Laryngfondens styrelse har utsett en styrelseledamot att ha samordningsansvaret i samråd med berörda inom verksamheten. Samtliga distrikt har besökts. Vid besöken har det anordnats informationsmöte med de anställda, avslutningen och intresset vid dess

möten har varit mycket god. Under året har även två st "distriktschefsmöten" hållits, det första i Bygdeås försäljningslokaler, det andra i förbundskontorets lokaler. Vid dessa möten har även Laryngfondens ordförande, förbundsordförande, bokförings- och administrationsansvariga och material- och utskicksansvarige deltagit. Mötena har tillkommit på bl a initiativ från distriktscheferna och är en viktig del av verksamheten för utbyte av information och idéer.

Vi har ännu en gång tillskrivit den stiftelse som har att bevilja "90-konto", där vi presenterade försäljningsverksamheten. Tyvärr fick vi även denna gång avslag på vår ansökan. Cirka 49 % av totala försäljningsvolymen betalas in till Laryngfonden.

Kontakt med konstnären Carl

Anton har företagits för att förnya motiven på vårt sortiment mm. Resultatet blev att vi under 1996 erhöll dels nya gratulationskort dels ett nytt brevmärke med nya motiv. Vi vill passa på att framhålla att Carl Antons medverkan har haft stor betydelse i vår försäljningsframgång.

Brevmärkesverksamheten har även detta år tillfört Stiftelsen Laryngfonden betydande belopp.

Försäljningen för år 1996 blev 23.792.075 kronor. Inklusiva finansiella intäkter blev årsresultatet 14.035.448 kronor.

Laryngfondens styrelse vill framföra, ett varmt tack till Er alla, som medverkat till ännu ett framgångsrikt försäljningsår.

Gert Hall ■

Kurs i Malmö

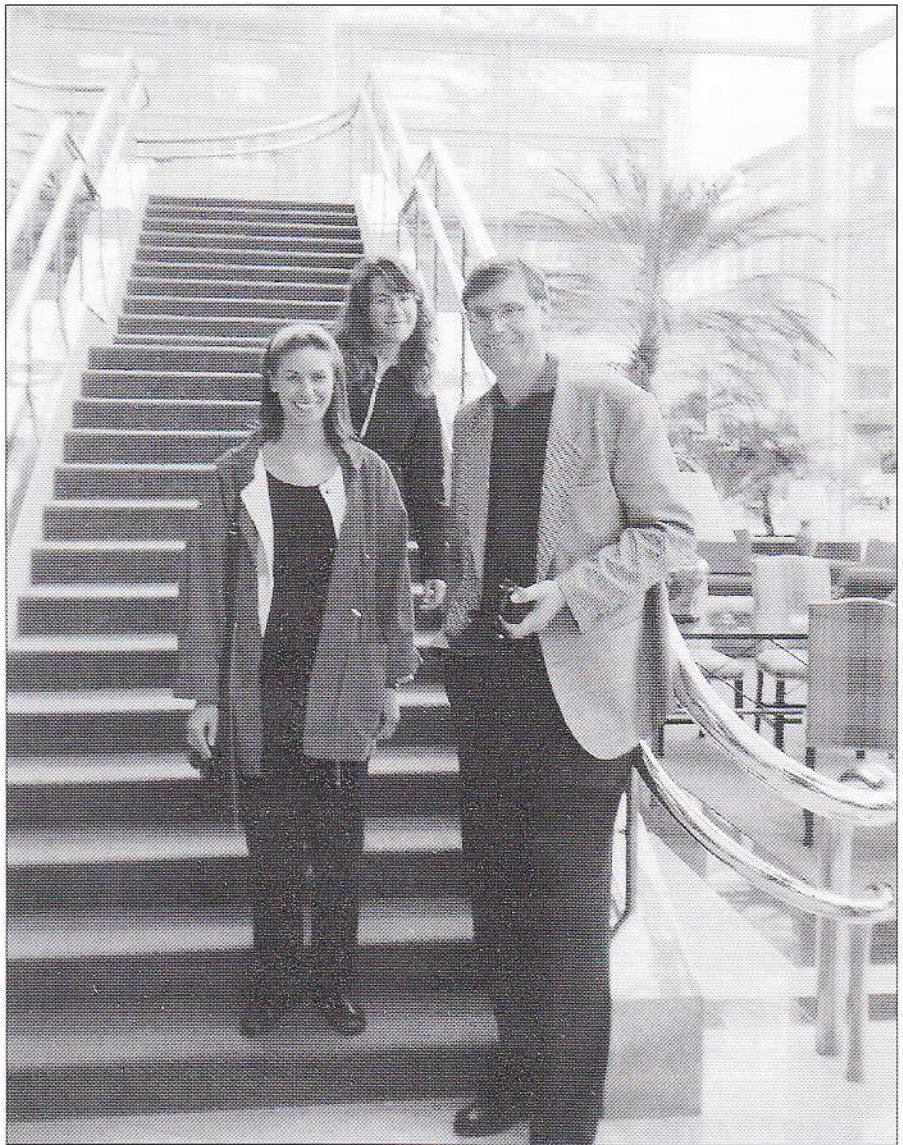
Under några höstdagar i september 1996 hölls en kurs på hotell Sheraton i Malmö om sväljningsstörningar.

Det var det fjärde liknande symposiet som leddes av den välkände röntgenläkaren Olle Ekberg. Kursen vände sig till samtliga yrkesgrupper som arbetar med patienter som har svårt att svälja. Sammanlagt deltog ca 200 personer, bl a logoped, öron-näs-halsläkare, röntgenläkare, kirurger, dietister, sjuksköterskor, sjukgymnaster och tandläkare. Från Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg kunde fem medlemmar i sväljningsteamet delta, tack vare ett generöst bidrag från Laryngfonden. Under tre dagar fick vi inhämta mycken kunskap och chans att träffa kollegor från hela Norden.

Sväljningssvårigheter (dysfagi) är ett betydande problem som drabbar förvånansvärt många människor till följd av en mängd olika sjukdomstillstånd, t ex slaginfall, neurologiska sjukdomar som Parkinson eller MS, samt tumörer i munhåla, svalg, struphuvud eller matstrupe. Även relativt lindriga åkommor kan ge avsevärda sväljningsbekymmer, t ex på grund av muntorrhet eller tandsjukdomar.

Expert från USA

Arrangörerna hade ordnat ett späckat men intressant och varierat program med föredrag av experter inom olika yrkesområden. Huvudföreläsare var den amerikanska logopeden dr Bonnia Martin från Atlanta, Georgia. Hon höll flera föredrag som speglade olika aspekter av dysfagi och som framförallt handlade om logopedens arbete. Hon berättade t ex om sin egen sväljningsforskning som bl a visat att vi normalt i vila sväljer vår saliv en gång i minuten.

På bilden från hotell Sheratons trappa i Malmö ses från vänster Charlotta, Annica och Per.

Alltså måste vi svälja närmare tusen gånger om dagen, även om vi inte alls äter eller dricker något! Detta klarar inte vissa patienter som har stora sväljningssvårigheter och därför måste spotta ut sin saliv. Sammanfattningsvis vittnade samtliga dr Martins föredrag om stor kunskap i ämnet, samt att dysfagiverksamheten är utomordentligt väl utvecklad och organiserad på det sjukhus där hon arbetar.

Komplikationer

Symposiets första dag handlade om vad diagnosen dysfagi innebär inom olika specialiteter, t ex inom neurologin, öron-näs-hals och röntgen. Några föreläsare beskrev också hur den kliniska dysfagiverksamheten är uppbyggd på

olika sjukhus runt om i landet. Andra dagen handlade om hur man utreder, diagnostiserar och behandlar dysfagi. Den tredje och avslutande dagen bestod bl a av föreläsningar om barn med ät- och sväljningsproblem.

Sväljningssvårigheterna kan yttra sig på en rad olika sätt och i varierande grad. En person som genomgått strålning eller operation för en tumör i munhålan kan exempelvis få stora svårigheter att hantera mat och dryck i munhålan till följd av nedsatt tunggrörlighet, salivproduktion, smak eller känsl. Följden kan bli att mat och dryck spiller mellan läpparna eller okontrollerat rinner ner i svalget innan luftvägarna stängts till. Det senare kan leda till hosta eller rent av felsväljning ner i luftstrupe och lungor.

Utöver de allvarliga hälsokomplikationer som dessa sväljnings-svårigheter kan medföra t ex feber, lunginflammation, uttorkning eller vikt förlust, utgör dysfagi ofta ett betydande socialt handikapp. Eftersom vår samvaro med andra människor i så stor utsträckning sker vid måltider, finns en risk att personer med sväljnings-svårigheter drar sig undan eller inte medräknas i dessa sammanhang. Följden kan bli social isolering vilket många av våra patienter klagat över.

Att få hjälp

När sväljningsförmågan skall undersökas sker detta oftast med videoröntgen, då patienten får svälja kontrastmedel i varierande mängd, konsistens och smak. Ett annat vanligt sätt är att kika genom en tunn slang i näsan (s k fiberskopi) och spela in med en speciell kamera när patienten sväljer mat och dryck som färgats gröna för att synas väl på videobandet.

Vilken typ av behandling som

kan vara aktuell beror på vilka svårigheter patienten uppvisar vid dessa undersökningar. Logoped, dietist, öron-näs-halsläkare, tandläkare och arbetsterapeut är några exempel på yrkesgrupper som kan erbjuda olika typer av behandling. Logopeden är ofta med vid sväljningsundersökningen för att prova och sedan lära ut olika tekniker eller manövrer som underlättar sväljningen för att därmed minska risken att mat och drycker hamnar fel. Logopeden kan också bidra med träning av muskelgrupper som är viktiga vid ätning och sväljning.

Ofta behöver en person med dysfagi hjälp av dietist som ser till att man får i sig tillräckligt med näring, vätska och energi, samt anpassar födans konsistens, så att den blir lätt att svälja och risken för felsväljning minskar. I några fall klan en operation förbättra sväljningsförmågan. Ibland måste man under längre tid ha sin näringstillförsel via en slang direkt in i magen. Naturligtvis föredrar de flesta människor att få fortsätta att

äta och dricka, även om sväljningen inte fungerar lika automatiskt som tidigare, utan tvärtom kräver vissa ansträngningar och träning, t ex att hålla huvudet på ett visst sätt eller att lära sig att alltid tillämpa en speciell sväljningsmanöver.

Under de senaste tio åren har kunskapen om dysfagi ökat kraftigt. Symposiet i Malmö bidrog ytterligare till att sprida viktig information om nya landvinningar inom dysfagiområdet. Fortfarande är dock människans sväljningsförmåga och de störningar den kan drabbas av ett ganska outforskat område. Även bland personal inom vården är dysfagi inte sällan ett relativt okänt begrepp. Det är därför viktigt att sprida kunskap om vilka utrednings- och behandlingsmöjligheter som finns.

Charlotta Wising och

Per Svensson, logoped

Annica Victorin, sjuksköterska

Agnetha Frisk, undersköterska

Anna-Karin Andersson, dietist

Samtliga vid Sahlgrenska

Universitetssjukhuset, Göteborg ■

Hallands Laryngförenings årsmöte

Ordförande Hilding Högstedt flankerad av sin sekreterare Ulla Karlsson och kassör Olle Hansson.

Dag nr 22 i februari hade jag den stora äran att närvara vid föreningens årsmöte, en dag som gav mig mycket. Att träffa en skara personer som ger så mycket positivt var en upplevelse.

Själva årsmötet gick snabbt då mötet var noga planerat med alla handlingar klara varför inga frågetecken behövde uppstå.

Vid eftersnacket framkom önskemål från "munhålesidan" att särskilda seminarier skall hållas för denna grupp, då man anser att skillnaden är stor mellan laryng-

och munhålesidan. Jag har framfört dessa synpunkter till ledningen för SLF och jag förmodar att de kommer att göra allt för att alla grupper skall vara nöjda.

Även om Halmstad inte bjöd på det bästa tänkbara vädret vill jag

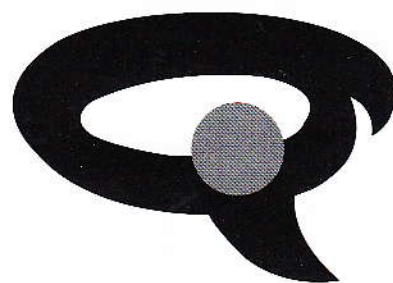

En strålande glad sekreterare efter väl genomfört årsmöte.

tacka er alla för en trevlig och givande dag.

Per-Arne Herbertson ■

Beviljade ansökningar till Stiftelsen Laryngfonden

Behandlingsdatum, arbetsutskottet: 961202, styrelsen: 961209

Ändamål / Sökande

- Logopedavdelningen på Länssjukhuset i Halmstad har genom leg logoped Margareta Holst ansökt och erhållit bidrag för att utveckla sin kompetens i ämnet Dysfagi = sväljningssvårigheter.
- Svenska Laryngförbundet har genom Per-Arne Herbertson ansökt och erhållit bidrag för ett 2 dagars antirökseminarium och informatörsutbildning. Grunderna för kursen ligger i begreppen moral, etik och personligt uppträdande. Informatörsutbildning är av stor vikt så att informationen till personer som skall opereras framförs på ett sätt så att den drabbade kan ta till sig informationen.
- Uppsala Laryngförening har genom Sven Eriksson ansökt om medel till "Talkurs för opererade och deras anhöriga". Föreningen anser det vara av stor vikt att informera anhöriga om talets problem. Utan förståelse anhöriga blir det svårt för den opererade. Kursen hålles på Akademiska sjukhuset i Uppsala.
- Öronkliniken på Huddinge sjukhus har ansökt om medel till "Internationell konferens om larynxkirurgi och röstproblem". Projektansvarig professor Bengt Carlsöö. Sammanlagt är 11 internationella föreläsare och experter inbjudna till denna konferens.
- Laryngföreningen Göteborg har genom Gösta Sternbåge sökt medel för att ge information om alaryngealt tal. Göteborgsföreningen avser att bedriva informationsarbete i skolor där information även ges om tobakens skadliga inverkan.
- Adrienne Wender, ÖNH-kliniken Universitetssjukhuset, Lund, har erhållit medel till "Forskning gällande Livskvalitet hos patienter laryngektomerade i Lund 1985-95". Avsikten med studien är att ge all personal i vårdkedjan bättre kunskap och ökad förståelse för dessa patienters problem liksom att ge en bild av den sociala återanpassningen. Därigenom kan bättre preoperativ information ges och omvårdnaden på avdelning och mottagning kan förbättras.
- Logoped Christina Danbolt ÖNH-kliniken Universitetssjukhuset, Linköping, har beviljats medel för "Forskning gällande problem med röstventil". Röstventilerna har inneburit en revolution vad gäller röstrehabiliteringen av de laryngektomerade patienterna. Patienten kan snabbt komma igång med att använda rösten efter operationen och röstkvaliteten är oftast bättre än vid traditionellt matstrupstal. Detta innebär att patienten snabbare kan återgå till sin normala livsföring, vilket givetvis är betydelsefullt för att man skall uppleva en god livskvalitet.
- Svenska Laryngförbundet har genom förbundsordförande Bo Persson sökt och erhållit medel för vidareutveckling av munhålecancerprojektet, en uppsökande och stödande verksamhet som upplevs som mycket viktig av såväl patienter som anhöriga. Inom sjukvården anses idag patientstödet som en mycket viktig del i eftervården men medel saknas för ändamålet.
- Rehabiliteringskurs Sydöstra Laryngföreningen i samarbete med ÖNH-kliniken på Universitetssjukhuset i Linköping. Föreningen har genom sin ordförande Nils Björck sökt medel för denna kurs. Kursen vänder sig till dem som behandlats för strup- eller munhålecancer och är en viktig bit i återgången till ett så normalt liv som möjligt.
- Doc. Göran Laurell, ÖNH-kliniken Karolinska sjukhuset i Stockholm har erhållit medel till "Forskning gällande värdet med sondnäring till patienter med tumör i munhåla och strupe samt deras sväljproblem". Bakgrund: Under behandling av en elakartad tumör i munhåla eller strupe ställs stora krav på den sjuke individen, såväl fysiskt som psykiskt. Ett problem som uppstår hos många patienter är svårigheter att svälja. Sväljningssvårigheterna kan visserligen betingas av själva tumörsjukdomen men orsaks ofta av den behandling som ges. Näringsbrist blir ett speciellt allvarligt tillstånd i samband med större operationer och den undernärdade patienten kan lätt drabbas av infektioner.
- ÖNH-kliniken Universitetssjukhuset Linköping, har genom cheflogoped Christina Danbolt sökt och beviljats medel för att kunna fortsätta med samtalsgrupper för tumörpatienter och anhöriga.
- FÖNH, föreningen för öron-,näs och halssjuksköterskor har genom Gunnel Svensson, ÖNH kliniken avd 6, Uddevalla Sjukhus, sökt och erhållit bidrag till studiedagar för sjuksköterskor på ÖNH-kliniker. Föreläsningar om munhåle-och strupcancer.

Ja-sägare och
undanglidare
gör ingen
människa glad.

Och inget
företag
lönsammare.

Så är det alltid med konsulter. Det finns så att säga två skolor. Den ena säger ja och amen till det mesta och tar emot beställningar på snart sagt vad som helst.

Den andra har kunskap och moraliskt mod. Gör inga jobb som inte känns hela ur professionell och

moralisk synvinkel. Behöver vi påpeka att vi tillhör den sistnämnda kategorin?

Vad sägs om ett sammanträffande? Vad sägs om att ta reda på om vi har samma syn på affärer, människor, etik, effektivitet, kostnader med mera?

Vad sägs om att undersöka möjligheten att tillsammans göra ditt företag så lönsamt som möjligt?

Kontakta oss gärna per telefon eller brev. Vi känner att det skulle vara intressant med ett livgivande samtal. För båda parter.

Välkommen!

BDO

BDO Feinstein Revision AB Box 70390, 107 24 Stockholm, Tel 08-700 57 00, Fax 08-24 06 15

Årsmöte hos Sydöstra Laryngföreningen

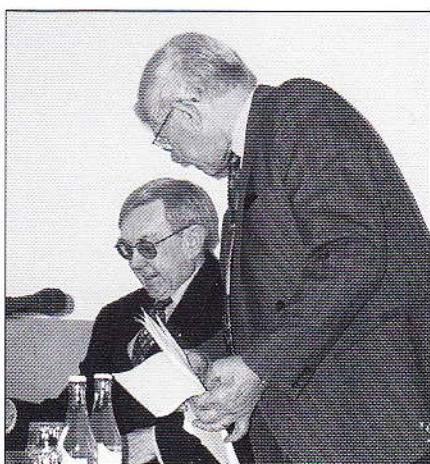
Föreningsordförande Nils Björck leder den nya styrelsens första möte.

mötets sekreterare, hade bra underlag till sitt protokoll vilket gjorde att det hela flöt snabbt och bra.

Ann-Britt Eriksson, som varit med och startat föreningen och tillhört dess ledning under 25 år, hade tackat nej till fortsatt styrelsearbete och avtackades för sitt förtjänstfulla arbete. Förutom blommor och present var naturligtvis ordförande Nils Björck alert och delade ut en rejäl avskedskram.

Vi, Bo Persson, förbundsordförande och undertecknad, fick avslutningsvis gott om tid för att redovisa S.L.F:s arbete och de aktiviteter som finns på gång.

Per-Arne Herbertson ■

Föreningsordförande Nils Björck ger förbundsordförande Bo Persson lite värdefulla instruktioner.

Lördagen 1 mars var det årsmöte hos föreningen och detta hölls på Smålandsgården i Örserum, ett konferenshotell som tillhör Frälsningsarmén, och har en mycket naturskön placering.

Att en förening med en styrelse som Nils Björck leder, har alla handlingar klara inför årsmötet, är det förmodligen ingen som tvivlar på, i varje fall inte jag efter detta möte.

Mötesordförande Ingvar Svedin från Läns-HSO hade inga som helst problem att genomföra årsmötet.

Kerstin Carlsson som valdes till

Ann-Britt Eriksson som avtackades för sitt långa och värdefulla arbete inom föreningen.

Svenska Laryngförbundets läns och regionalföreningar med kontaktpersoner

Falun: Laryföreningen Dalarna

Holger Andersson
Rådman sv. 27, 791 61 FALUN, Tel 023-160 95

Gävle: Laryngför. Gävleborg med Norrland

Siv Baglien
Oxtorget 1 B, 826 32 SÖDERHAMN, Tel 0270-164 59

Göteborg: Laryngföreningen Göteborg

Box 12053, 402 41 GÖTEBORG, Tel 031-42 30 28
Eric Hermansson
Gitarrg. 1, 421 41 GÖTEBORG, Tel 031-47 87 63

Halmstad: Hollands Laryngförening

Hilding Högstedt
Niklas Mäns Väg 8, 269 39 BÅSTAD, Tel 0431- 693 05
Olle Hansson
Box 5054, 312 05 SKOTTORP, Tel 0430-201 31

Linköping: Sydöstra Laryngföreningen

Nils Björck
Mårdstigen 4, 590 30 BORENSBERG, Tel 0141-410 46

Lund: Södra Sveriges Laryngförening i Lund

Gert Hall, Kastvindsv. 2, 231 55 Trelleborg
Tel. 0410-149 52

Stockholm: Stockholms läns Laryngförening

Gösta Svahn, Färmansv. 8, 151 47 SÖDERTÄLJE
Tel 08-550 692 23

Uppsala: Uppsala Laryngförening

S:t Johannesg. 28, 752 33 UPPSALA. Tel 018- 56 09 36
Sven & Majny Eriksson, Ekbacken, Löt 740 11 LÄNNA
Tel 0174-220 84

Västerås: Västmanlands Laryngförening

Kaarlo Vuolle
Lerkärslg. 10, 723 51 VÄSTERÅS, Tel 021-41 74 76

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands län

Per-Arne Herbertson
Vinkelgatan 4, 692 36 KUMLA
Tel 019-57 18 86

S-län:

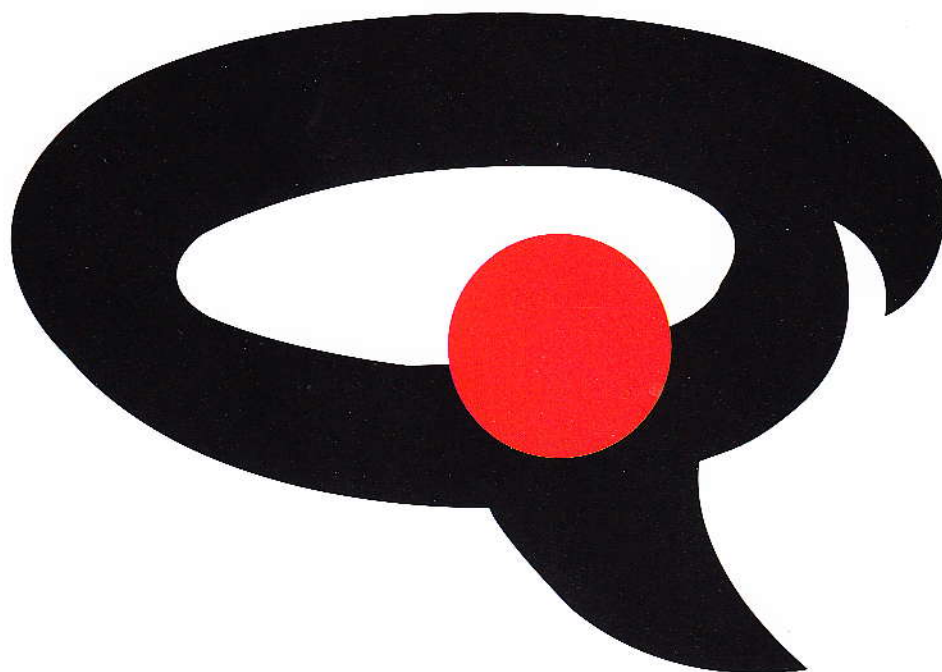
Sten-Ove Pettersson, Torp 11, 669 91 DEJE
Tel 0552-416 19

POSTTIDNING B

Svenska Laryngförbundet

Barks väg 14

170 73 SOLNA

Postgiro: 918258-5 Bankgiro: 5793-0661

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

– i kamp mot cancer

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande

sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

Ansökan om bidrag insändes till:

Laryngfonden

Barks väg 14,
170 73 Solna